

- Melinda Smith, M.A., Jeanne Segal, Ph.D., Lawrence Robinson, et al. Burnout Prevention and Treatment [Elektronnyi resurs]. HelpGuide, 2021. Available at: <https://www.helpguide.org/articles/stress/burnout-prevention-and-recovery.htm> (Accessed 17.12.2021).
- Jory MacKay, et al. How to deal with burnout: Signs, symptoms, and strategies for getting you back on track after burning out [Elektronnyi resurs]. RescueTime blog, 2020. Available at: <https://blog.rescuetime.com/burnout-syndrome-recovery>
- Donald A Kokonya, John M Mburu, Dammas M Kathuku, Ndeti DM, Adam H. Adam, Desire A. Nshimirimana, Phocas S. Biraboneye, Louise Mapleh Kpoto, et al. Burnout Syndrome among Medical Workers at Kenyatta National Hospital (KNH), Nairobi, Kenya [Elektronnyi resurs]. Journal of Psychiatry, 2014. Available at: https://www.longdom.org/open-access/burnout_syndrome_among_medical_workers_at_kenyatta_national_hospital_142.pdf

Коваленко Інна Анатоліївна

Кандидат юридичних наук, доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

ПРАКТИКА ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ПЛАТФОРМІ MOODLE У ВІТЧИЗНЯНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗВО

У статті охарактеризовано особливості впровадження та формування практики дистанційного навчання на прикладі платформи Moodle, якою користуються студенти та професорсько-викладацький склад більшості вищих навчальних закладів України і під час карантину на території України та переведення навчального процесу в он-лайн режим. Ключові слова: дистанційне навчання, платформа Moodle, автоматизовані системи навчання.

Актуальність обраної теми пояснюється тим, що останнім часом вчені і дослідники намагаються розробити єдину концепцію системи дистанційного навчання. Публікацій про дистанційну освіту та її переваги з кожним днем з'являється все більше, водночас вона розвивається швидкими темпами.

Метою статті є дослідження основних аспектів створення та впровадження автоматизованих систем навчання і, зокрема, дистанційних систем.

Науково-педагогічні засади дистанційного навчання розробляли вітчизняні науковці В. Кухаренко, В. Олійник, В. Рибалко, Н. Сиротенко, П. Стефаненко та інші. Суттєвий інтерес до проведення дослідження становлять праці зарубіжних та російських дослідників.

Виклад основного матеріалу. З метою підвищення якості освіти та створення оптимальних умов для саморозвитку особистості студента в більшості вузів застосовується дистанційне навчання, засноване на використанні сучасних телекомунікаційних технологій.

Основна увага при розробці та впровадженні систем дистанційного навчання приділяється питанням управління навчальним процесом, обліку результатів навчання та тестування інтеграції з механізмами електронного спілкування і зовнішніми системами [1, с. 43].

Дистанційне навчання реалізується за допомогою інформаційно-освітнього середовища, в якому створюють дистанційні курси.

Науковці В. Вишнівський та М. Гніденко зазначають, що дистанційний курс – це структурований, цілісний процес, який повинен містити не тільки текстові матеріали а й здійснювати пошук інформації, мати засоби взаємодії між викладачем та студентами, студентами між собою, здійснювати звернення до баз даних, та періодичних видань, розміщених в мережі Інтернет [1, с. 44].

На даний момент десятки українських ЗВО пропонують дистанційну освіту. Тому, насамперед, вважаємо за необхідне проаналізувати стан організації дистанційного навчання у педагогічних ЗВО України.

Для визначення стану організації дистанційного навчання у педагогічних ЗВО нами був проведений аналіз наявності середовища для дистанційного навчання.

Для проведення аналізу було обрано 14 педагогічних ЗВО України. Відвідавши сайти цих закладів, ми з'ясували, що лише 10 педагогічних закладів вищої освіти мають середовище для дистанційного навчання.

Основними та обов'язковими елементами дистанційного курсу за визначенням В. Бикова [2, с.117]:

- «Передмова» – інформаційна сторінка курсу, що відкрита для всіх бажаючих.

- «Автори курсу» – відкрита сторінка, яка містить інформацію про викладачів.

- «Тьютор».

- «Новини курсу».

- «Програма курсу» – містить основні складові курсу, відкрита лише для слухачів які мають доступ.

- «Головна сторінка тижневого заняття» – відкрита для слухачів, допущених до заняття.

Н. Морзе та О. Глазунова до основних характеристик електронного навчального курсу відносять [3, с.63-64]:

1. Структурованість навчально-методичних матеріалів.

2. Логіка вивчення навчального курсу.

3. Чіткий графік виконання студентами навчального плану.

4. Наявність налагодженої системи інтерактивного спілкування засоби ресурсів дистанційних курсів та технологій протягом усього часу навчання.

5. Якість підготовлених матеріалів, задекларованих у робочій програмі.

6. Система оцінювання та контролю всіх видів навчальної діяльності студентів.

Важлива роль у визначенні якості дистанційного курсу приділяється критеріям. Н. Морзе та О. Глазунова розробили систему оцінювання дистанційного курсу на базі платформи дистанційного навчання, яка включає наступні складові: робочу програму, графік навчання, шкалу оцінювання, друковані та інтернет джерела, термінологічний словник, оголошення, теоретичний матеріал, практичні (лабораторні роботи), завдання для самостійної роботи, модульний контроль, підсумкову атестацію.

Деталізація критеріїв здійснюється у розрізі структурно-функціональної, науково-змістовної та методичної експертиз. Вони виділяють шість основних характеристик якості електронного курсу: функціональність, надійність, зручність, ефективність, супровід та мобільність [3, с. 67].

При оцінюванні дистанційного курсу потрібно враховувати сукупність змістовних, технічно-технологічних, дидактичних, методичних та дизайно-ергономічних параметрів. Ми дослідили окремі дистанційні курси чотирьох педагогічних ЗВО (Вінницький державний педагогічний університет, Центрально-український державний педагогічний університет імені В. Винниченка, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди).

Інформаційно-освітнє середовище ЗВО – системно організована сукупність засобів передавання інформації, принципів взаємодії учасників навчального процесу, дидактичного, організаційного та методичного забезпечення, яка орієнтована на задоволення потреб тих, хто навчається.

Функції інформаційно-освітнього середовища: інформаційна (задоволення інформаційно-освітніх потреб учасників навчального процесу); освітня (своєчасне та якісне забезпечення навчальним матеріалом); контролююча (контролювання самостійної роботи слухачів); організаційна (взаємозв'язок з викладачами).

Інформаційно-освітнє середовище прямо чи опосередковано впливає на процеси становлення особистості в сучасних умовах. Отже, воно виконує інформативну та комунікативну функції; а також сприяє реалізації тих видів діяльності, що пов'язані з використанням комп'ютера та засобами нових інформаційних технологій.

Згідно положення про дистанційне навчання веб-середовище дистанційного навчання – системно організована сукупність веб-ресурсів навчальних дисциплін (програм), програмного забезпечення управління веб-ресурсами, засобів взаємодії суб'єктів дистанційного навчання та управління дистанційним навчанням. А система управління веб-ресурсами навчальних дисциплін (програм) – програмне забезпечення для створення, збереження, накопичення та передачі веб-ресурсів, а також для забезпечення авторизованого доступу суб'єктів дистанційного навчання до цих веб-ресурсів [4, с. 3].

Для аналізу системи управління веб-ресурсами навчальних дисциплін а також виявлення стану забезпечення доступу суб'єктів дистанційного навчання до цих ресурсів ми зробили описову характеристику веб-середовищ:

Бердянський державний педагогічний університет (далі БДПУ) на головному сайті закладу на вкладці Навчання має посилання на «Електронну підтримку навчання Moodle». Після переходу за посиланням відкривається окрема веб-сторінка дистанційних курсів.

Головна сторінка сайту містить 2 колонки, що розміщена праворуч – інформаційна та складається з трьох блоків: «Головне меню», «Навігація», «Календар». В колонці ліворуч міститься область контенту. Тут виводяться блоки «Новини сайту» та «Категорії курсів». Блок «Категорія курсів» містить перелік факультетів, а кожен факультет має підрозділи на деякі кафедри. У дужках після назви факультету чи кафедри стоїть кількість дистанційних курсів, представлених на сайті.

Обравши потрібний факультет за посиланням ми переміщуємось на сторінку «Курси» та назву обраного факультету. Ця сторінка складається також з двох колонок: ліворуч інформаційний блок під назвою «Навігація», він містить Новини сайту та скорочені назви курсів, розташованих по факультетах (наприклад: ТП – тренінг спілкування, ОПК – основи психологічного консультування та ін.). Праворуч знаходиться центральна колонка містить блок «Категорії курсів» представлений у вигляді вибачаючого списку з переліком факультетів, блок «Пошук курсів» та блоки з назвами курсів. Блоки з назвами курсів мають позначки Самореєстрація та Резюме (включають інформацію про викладача).

Після переходу за посиланням з назвою дистанційного курсу сайт вимагає пройти ідентифікацію, хоча зазначено, що для деяких курсів передбачено гостьовий доступ.

Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського (далі ВДПУ) дає посилання на сайт дистанційного навчання, яке розташоване в нижньому центральному блоці в колонці «Швидкі посилання» та має назву «Дистанційна освіта ВДПУ». Після натискання цього посилання

здійснюється перехід на Головну сторінку сайту дистанційної освіти, яка має одну колонку «Курси». Серед 8 факультетів ЗВО дистанційні курси мають лише Навчально-науковий інститут педагогіки, психології, підготовки фахівців вищої кваліфікації представлений однією кафедрою та факультет іноземних мов, представлений трьома кафедрами з п'ятих. В середині сторінки розташований блок пошуку курсу.

Обравши потрібний факультет, здійснюється перехід на сторінку Курси та назву факультету. Ця сторінка теж має одну колонку та декілька блоків в ній. Випадаючий список блока «Категорії курсів» дозволяє обрати факультет, кафедру та курс навчання. Центральне місце займає історична довідка про факультет. Є блок з назвою «Підкатегорії», в ньому розташовані посилання на кафедри факультету. Сторінка обраної кафедри та курсу містить назви курсів та прізвища студентів, які цей курс вивчають. Всі ці об'єкти є гіперпосиланнями та вимагають увійти до сайту.

На сайті існує варіант гостьового доступу та покрокова інструкція для тих, хто відвідує сайт вперше. Гостьовий доступ як і на багатьох інших сайтах передбачено для обмеженої кількості курсів. Дистанційні курси, в яких передбачено гостьовий доступ мають відповідні позначки поряд з назвою. Обравши такий курс, користувач отримує доступ до перегляду електронних матеріалів цього курсу: лекції, лабораторні роботи та модульні тестування по контрольним питанням.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова (далі НПУ) на головній сторінці сайту навчального закладу містить посилання на середовище для дистанційного навчання під назвою «Дистанційні курси», яке розташоване на вкладці «Освітні ресурси». Головна сторінка сайту складається з двох колонок. Та, що розміщена ліворуч – інформаційно-навігаційна, вона має Календар, поле для ідентифікації користувача, навігацію сайтом та інформацію про останні новини. Центральна колонка містить інструкцію для реєстрації нових користувачів, анкету опитування студентів для покращення дистанційних курсів у вигляді google form, категорії курсів з переліком факультетів і кафедр з дистанційними курсами, у дужках після назви вказана кількість наявних курсів.

Також на цій сторінці представлений проект «Електронний деканат» в якому є розподіл по факультетам, курси, електронний розклад та сайт факультету. Електронний розклад знаходиться на окремій сторінці, містить фільтри за такими показниками: група, викладач, аудиторія, день тижня.

Сторінка ідентифікації користувача містить поле для входу, покрокову інструкцію для нового користувача і передбачає гостьовий доступ. Користувач-гість може обирати курси з позначкою «Доступ для гостя». Наприклад, курс «Дистанційна підтримка навчання» дозволяє гостьовий доступ та містить електронні матеріали: програма тренінгу, календарний план, шкала оцінювання, глосарій, друковані та інтернет джерела, лекції та презентації до них, лабораторні роботи, контрольні завдання, матеріали для завантаження.

На сайті Центрально-українського державного педагогічного університету імені В. Вінниченка (далі ЦДПУ) перехід на сайт дистанційного навчання знаходиться на головній сторінці і має назву «Наш Moodle». Головна сторінка сайту містить три колонки, ті, що розташовані ліворуч і праворуч мають інформаційне наповнення та навігацію сайтом. Центральна колонка містить Категорії курсів з переліком факультетів. Університет має вісім факультетів і всі вісім пропонують дистанційні курси. В дужках, після назви вказана кількість курсів.

Обравши потрібний факультет з категорії курсів, здійснюється перехід на відповідну сторінку, вона складається з двох колонок. Ліворуч розміщена колонка з блоками навігації курсами, а у центрі перелік курсів обраної категорії. Гостьовий доступ передбачений, тому поряд з назвою курсу є відповідна позначка, яка вказує курс дозволений користувачу-гостю. Також є стисла інформація про викладача та опис курсу.

Сторінка обраного курсу містить три колонки. Центральна колонка включає в себе вступну частину з новинами, метою та завданням курсу, шкалою оцінювання, анотацією, перелік основних тем курсу. Окремі теми мають залікові вимоги, тести та презентації.

Висновок. За результатами описової характеристики обраних сайтів дистанційного навчання можна зробити висновок про недосконалість системи управління веб-ресурсами навчальних дисциплін. Зокрема пошук посилання на сайт середовище дистанційного навчання на окремих сайтах закладів ускладнено, відсутність скороченого опису дистанційних курсів, доступ до дистанційних курсів по гостьовому доступу досить обмежений. Тому, хоч дистанційне навчання стає не тільки доступною і вельми привабливою формою отримання освіти, але все таки потребує поліпшення та вдосконалення системи.

Джерела

1. Дробніца І. П. Педагогічні технології у сучасному загальноосвітньому закладі. Педагогічне Криворіжжя: педагогічний альманах: збірник науково-методичних праць. – Кривий Ріг: ВЦ КДПУ; Айс Принт. – 2018. – Вип. 4. – С. 55-58.
2. Дзюба П. А. Посібник до вивчення дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін в вищій школі»: посіб. / П. А. Дзюба, Т. А. Зайцева. – Дніпро: Ліра, -2015. 24 с.
3. Муковіз О. П. Основи організації дистанційного навчання у системі неперервної освіти: методичні рекомендації / О. П. Муковіз. – Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016. – 66 с.
4. Сиротенко Г. О. Інноваційний розвиток освіти: проблеми переходу від теорії до практики / Г. О. Сиротенко Управління школою. 2005. – № 1. – С. 15-18.